

Dictamnus albus

Foto: Peter Hellings

Nomenclatuur/etymologie

De wetenschappelijke naam *Dictamnus albus* is afgeleid van twee delen. De geslachtsnaam *Dictamnus* komt vermoedelijk van de berg Dikte op Kreta, of is een verbastering van het Latijnse 'Diptamnus'. De soortaanduiding *albus* betekent 'wit' en verwijst naar de oorspronkelijke bloemkleur van de in Europa waargenomen variant. Dit kan verwarrend zijn, aangezien de meest voorkomende vorm in de tuin roze tot purper is. De plant wordt in het Nederlands 'Vuurwerkplant' genoemd, vanwege de licht ontvlambare etherische olie die de plant afscheidt en die bij extreem warm en windstil weer kort kan ontvlammen (een zeldzaam natuurverschijnsel) of kan worden aangestoken. Een andere Nederlandse naam is Essenkruid, vanwege de geveerde bladeren die lijken op die van de es (*Fraxinus*).

Taxonomie

- *Rijk*: Plantae
- *Klasse*: Magnoliopsida (tweezaadlobbigen)
- *Orde*: Sapindales
- *Familie*: Rutaceae (Wijnruitfamilie)
- *Geslacht*: *Dictamnus* L.
- *Soort*: *Dictamnus albus* L.

Synoniemen

De plant is ook bekend onder de synoniemen *Dictamnus fraxinella* en *Fraxinella*. De botanische vorm met de roze bloemen werd soms aangeduid als *Dictamnus albus* var. *purpureus* of simpelweg *Dictamnus purpureus*, maar *Dictamnus albus* is tegenwoordig de universeel geaccepteerde wetenschappelijke naam voor de soort. De Kaukasische variant wordt soms als aparte soort gezien (*Dictamnus caucasicus*), maar wordt ook vaak als variëteit beschouwd (*Dictamnus albus* var. *caucasicus*).

Variëteiten en cultivars

Binnen de soort *Dictamnus albus* zijn enkele cultivars en variëteiten belangrijk in de tuin:

- *Dictamnus albus* 'Albiflorus': Een cultivar die zuiver witte bloemen heeft, met soms gele dooradering, wat de letterlijke betekenis van *albus* ('wit') goed weergeeft.
- *Dictamnus albus* (de typesoort, vaak verkocht): In de handel is de typesoort vaak de paarsroze bloeiende variant met rode aders, die botanisch gezien de meest voorkomende kleur is.
- *Dictamnus albus* var. *caucasicus*: Vaak verkocht als een variant met dieper paarsroze bloemen en een grotere groeihoogte.

Familie

Dictamnus albus behoort tot de familie Rutaceae, de Wijnruitfamilie. Deze familie omvat naast sierplanten ook belangrijke planten zoals citrusvruchten (*Citrus*). Kenmerkend voor de familie is de aanwezigheid van etherische oliën in klieren in de bladeren en stengels.

Hoogte

De volwassen hoogte van de vaste plant varieert, afhankelijk van de variëteit en de standplaats, maar ligt meestal tussen de 60 en 100 centimeter, waarmee het een stevige, opgaande plant is.

Bloemkleur

De bloemkleur van de in de handel meest voorkomende *Dictamnus albus* is purperroze tot lichtroze, met kenmerkende donkerdere, roodpurperen aders. De bloemen verschijnen in losse, opstaande trossen of aren. Zoals de naam *albus* aangeeft, bestaat er ook een witte vorm, de cultivar 'Albiflorus'.

Bladkleur

Het blad is frisgroen tot donkergroen. Het is oneven geveerd en lancetvormig, met een leerachtige textuur, wat de vergelijking met de bladeren van de es (*Fraxinus*) verklaart. Het blad verspreidt een sterke, citroenachtige geur.

Bloeiperiode

De bloeiperiode van de Vuurwerkplant valt in de vroege zomer, meestal van mei tot juni, soms doorlopend tot in juli.

Standplaats

De plant gedijt het beste op een warme, zonnige standplaats. Halfschaduw wordt verdragen, maar de bloei is dan vaak minder rijk. De bodem moet goed doorlatend, vruchtbaar en bij voorkeur kalkhoudend zijn. De plant verdraagt een droge standplaats goed, maar staat niet graag langdurig nat.

Herkomst

Dictamnus albus komt van nature voor in de warmere, open bossen en bosranden van Zuid-Europa, Noord-Afrika en grote delen van Azië, waaronder Centraal-Europa tot aan Noord-China.

Soort gewas

Het is een langlevende, bladverliezende vaste plant met een houtachtige basis (een hemicryptofyt). De plant kan meer dan twintig jaar oud worden op dezelfde plek. Hij groeit traag en staat erom bekend dat hij een hekel heeft aan verplanten.

Vermeerderingswijze

De plant kan worden vermeerderd door zaad en door deling van de wortelkluit, hoewel delen vanwege de gevoeligheid voor verplanten moeilijk is. Zaaien is de meest gebruikelijke methode, maar zaden vereisen koude (koudekiemers) en de jonge planten bloeien pas na ongeveer drie jaar. Na de bloei worden de zaden met kracht weggeschoten uit de vijfpuntige doosvrucht.

Klimaatzone

De Vuurwerkplant is zeer goed winterhard en wordt geclassificeerd in USDA hardheidszones 3 tot 8. De plant verdraagt temperaturen tot ongeveer -35 °C.

Voorzitter: voorzitter.nrv@gmail.com

Website: nrvwebsite.nl

Secretariaat: secretariaat.nrv@gmail.com

Facebook: <https://www.facebook.com/groups/505404964892414>

Webmaster: webmasternrv@gmail.com

Insecten

De bloemen van *Dictamnus albus* zijn rijk aan nectar en stuifmeel en trekken veel insecten aan, met name bijen. De plant heeft hierdoor een positieve ecologische waarde als drachtplant.

Bronvermelding

<https://www.tuinadvies.be/plantengids/562/dictamnus-albus>

<https://www.dutchgrown.nl/products/dictamnus-albus-vuurwerkplant>

https://appeltern.nl/nl/tuinadvies/plantenencyclopedie/dictamnus_albus_vuurwerkplant/

<https://florum.nl/plantenwijzer/dictamnus-vuurwerkplant/>

https://www.researchgate.net/publication/338074947_The_correct_name_for_the_white-flowered_variant_of_Dictamnus_albus_L_Rutaceae

<https://nl.wikipedia.org/wiki/Vuurwerkplant>

Samenvatting

Onderwerp	Resultaat
Nomenclatuur/etymologie	<i>Dictamnus</i> (vermoedelijk berg Dikte Kreta); <i>albus</i> (wit); Nederlandse naam Vuurwerkplant vanwege ontvlambare olie
Taxonomie	<i>Rijk:</i> Plantae, <i>Orde:</i> Sapindales, <i>Familie:</i> Rutaceae, <i>Geslacht:</i> <i>Dictamnus</i> , <i>Soort:</i> <i>Dictamnus albus</i> L.
Synoniemen	<i>Dictamnus fraxinella</i> , <i>Fraxinella</i>
Variëteiten en cultivars	<i>Dictamnus albus</i> 'Albiflorus' (wit), vaak roze variant verkocht als typesoort
Familie	Rutaceae (Wijnruitfamilie)
Hoogte	60 tot 100 cm
Bloemkleur	Purperroze tot lichtroze met donkere aders (of wit bij de cultivar 'Albiflorus')
Bladkleur	Frisgroen tot donkergroen
Bloeiperiode	Mei tot juni
Standplaats	Volle zon, goed doorlatende, vruchtbare, kalkhoudende grond
Herkomst	Zuid-Europa, Noord-Afrika en grote delen van Azië (Centraal-Europa tot Noord-China)
Soort gewas	Langlevende, bladverliezende vaste plant (hemicryptofyt)
Vermeerderingswijze	Zaaien (koudekiemers, traag) en in mindere mate deling
Klimaatzone	USDA 3 tot 8 (zeer goed winterhard)
Insecten	Trekt bijen en andere bestuivers aan (belangrijke drachtplant)